

[Socialministeren.]

synes det store Flertal af Landets Kommuner efter de mange vanskelige Aar, de har gennemgaaet, i og for sig har Krav paa.

Hermed tror jeg at være ved Vejs Ende. Ganske vist, ligesom det vilde have været rimeligt, hvis Tiden tillod det, at begynde denne Tale med en Oversigt over den sociale Udviklings og Lovgivnings Historie fra 1891 til Dato, saaledes vilde det heller ikke være urimeligt at afslutte denne Tale med at kaste et Blik fremefter og forsøge at spaa dels om Reformens Skæbne, dels om Sociallovgivningens Veje og Maal i en nærmere Fremtid. Men heller ikke dette tillader Tiden mig. Jeg maa derfor nøjes med et Par Antydninger.

Hvad Forslagene Skæbne angaar, tror jeg, at der er ikke ringe Mulighed, naar man først rigtig faar set, hvad de gaar ud paa, dels paa Grund af specielt Kommunernes Interesse i en Kodifikation af Sociallovgivningen, dels fordi enhver i Virkeligheden maa indrømme, at denne Plan intet indeholder, der kan siges at være enten partipolitisk eller i øvrigt udæskende til nogen Side. Men en Betingelse for et frugtbringende Resultat er det da ogsaa, at man ikke fra nogen Side drager Stridsøksen frem eller fordyber sig i tidligere Tidens alt for skarpe politiske Kampe om disse Spørgsmaal. Thi jeg tror ikke, vi kommer nogen Vegne, hvis ikke alle sagkyndige og gode Kræfter fra mange Sider vil arbejde ærligt med paa det nye, med det Maal at naa et Resultat, et samlet Resultat for den danske Sociallovgivning, før den Udvikling, vi hidtil har været inde i, har slaaet endnu mere i Stykker, end Tilfældet er.

Og hvad Fremtiden under et saadant nyt System angaar, har jeg skildret dettes formentlige Fortrin i Forhold til det nuværende saavel fra de trængendes Synspunkt som fra et almindeligt Samfundssynspunkt. Men i øvrigt vil det komme til at gælde om en hvilken som helst Sociallovgivning, specielt om en Forsørgelseslovgivning, at det ikke er den, der skaber Samfundet eller skaber Samfundet om, eller som er det principale for noget politisk Parti, heller ikke for det Parti, der i særlig Grad har følt sig som Varetager af de ubemidlede Interesser. For saa vidt vil offentlig Forsorg altid være af det onde, om end et nødvendigt Onde, fordi dens Udvikling vil være Tegn paa, at der er unormale Tilstande i vedkommende Samfund.

Det principale maa nu som før være

at tilstræbe en saadan Ordning af Ejendoms- og Produktionsforhold, at Nødhjælpen, den offentlige Forsorg, faar sit naturlige begrænsede Omraade. Men vi lever i disse Aar i en Brydnings- og Overgangstid, hvor Kampen om Ejendomsrettens Grænser sætter ind, hvor Kampen mellem Samfundets kontra Individets Interesser er blevet skærpet, hvor den politiske Strid i første Række drejer sig om Monopoler, om deres Begrænsning gennem Grundskyld, Ekspropriation, Trustlovgivning o. s. v. her som alle andre Steder, hvor tillige Produktionsforholdene selv stadig ændres gennem Koncentration, gennem Rationalisering o. s. v. Alle disse store Spørgsmaal er det centrale. Men skal Samfundet som Helhed ikke svækkes under disse Kampe, gælder det tillige om at forhindre, at disse Kampe til foreløbigt Resultat faar det ene sikre: en stadigt tiltagende Proletarisering.

Og det er her, Sociallovgivningen har sin Opgave, ikke alene ud fra de ubemidlede, de nødstedtes Synspunkt, nej, ud fra ethvert samfundsbevarende Synspunkt. Det er ikke alene dem, der trues personligt af Fattigdom, af Deklassering og Arbejdsløshed, der er interesserede i det, det er lige saa vel i de besiddendes velforstaede Interesse, idet ingen i et ordnet Samfund er interesseret i en stigende Proletarisering samtidig med dertil hørende skærpede og desorganiserende Klassekampe, der i Længden vil koste ethvert Samfund langt mere end en rationelt opbygget Sociallovgivning. Derfor er ikke mindst i Tider som disse en saadan Lovgivning nødvendig; den er ogsaa i Fremtrængen og Fremadskriden overalt.

Men det er ikke ligegyldigt, hvorledes denne Lovgivning er opbygget, og det her foreliggende System byder efter min bedste Overbevisning et saa væsentligt Fremskridt i Forhold til det nuværende og et Fremskridt i enhver Henseende, at vi kan være bekendt at byde det ogsaa til vore politiske Modstandere.

Hermed vil jeg saa slutte, idet jeg nu kun vil bringe en Tak dels til Regeringen, fordi den paa dette Omraade har vist mig den Tillid at give mig saa frie Hænder, som jeg i Virkeligheden har haft gennem hele dette Arbejde, dels til de mange Udvalg, Udvalgsmedlemmer, Institutionschefer og Ministeriets Embedsmænd, ikke mindst Departementschefen, fordi de ikke alene uden at beklage sig, men alle med den største Lyst og Interesse er gaaet i Gang med det meget betydelige Ekstraarbejde, som saa omfattende en Lovrevision